

Obsah

Úvod	9
I. VÝCHODISKÁ PEDAGOGICKÉHO MYSLENIA V EURÓPSKEJ TRADÍCI	11
1. Vymedzenie predmetu skúmania	12
1.1. Európa – východiskové črty a charakteristiky (Andrej Rajský)	12
1.2. Pedagogické myslenie (Blanka Kudláčová)	19
1.3. Ideál výchovy (Gábor Pintes)	23
1.4. Ciele a metodológia práce (Blanka Kudláčová)	29
2. Ideál a ideály európskeho človeka v procese dejín vlastného sebanazerania (<i>antropologicko-teleologický kontext</i>) (Andrej Rajský)	35
2.1. Ideál ako základný prvok európskej antropológie	35
2.2. Odkaz Grékov: Nejde o to žiť, ale dobre žiť	37
2.3. Príspevok biblického hľadiska: viesť človeka k obrazu Božiemu	44
2.4. Predsavzatie prvého novoveku: vnášať svetlo do temnôt	51
2.5. V zrkadle moderny: zmietanie subjektu	58
Záver	66
3. Kultúra, umenie a médiá vo vzťahu k výchove (<i>kulturologický kontext</i>) (Slavomír Gálik)	68
3.1. Ideál kalokagatie a vplyv epochy hovorenia na výchovu v gréckej antike	69
3.2. Civilizačná funkcia a rétorický ideál vo výchove v antickom Ríme	74
3.3. Kresťanská éra Ducha a vplyv písma na formovanie výchovy a univerzitného vzdelávania v stredoveku	76
3.4. Zmena kultúrnej paradigmy a obrat k človeku v období humanizmu a renesancie	82
3.5. Vplyv karteziánskeho a emancipovaného rozumu na myslenie a výchovu v období racionalizmu a osvietenstva ..	86

6.1.4. Výchova ako tvorba	176
6.2. Kľúčové hodnotové koreláty výchovy v jej historických premenách	179
6.2.1. Idea ľudskej dôstojnosti	180
6.2.2. Idea humanity	184
Záver	188
II. APLIKÁCIE PEDAGOGICKÉHO MYSLENIA V EURÓPSKEJ TRADÍCI	191
7. Vývoj formálnej výchovy a vzdelávania (Blanka Kudláčová)	192
7.1. Počiatky vzniku pedagogickej teórie a formálnej výchovy a vzdelávania v gréckej antike	193
7.2. Formálna výchova a vzdelávanie v rímskej antike	202
7.3. Formálna výchova a vzdelávanie v kresťanskom staroveku a stredoveku	207
7.4. Počiatky diverzifikácie pedagogickej teórie a organizácie výchovy a vzdelávania v období renesancie a humanizmu, reformácie a protireformácie	213
7.5. Počiatky modernej výchovy a vzdelávania v období osvietenstva a racionalizmu	218
7.6. Inštitucionálny charakter výchovy a vzdelávania v 19. storočí a prvej polovici 20. storočia	220
Záver	224
8. Vývoj výchovy v rodine (Mária Potočárová)	227
8.1. Počiatky výchovy v rodine v staroveku a v antickom Grécku .	233
8.2. Charakteristické znaky výchovy v rodine v antickom Ríme ...	238
8.3. Výchova v rodine v starovekom kresťanstve a stredoveku	241
8.4. Rodina a rodinná výchova v období humanizmu a renesancie	243
8.5. Vplyv osvietenstva a racionalizmu na rodinný život a rodinnú výchovu	245
8.6. Rodinná výchova v 19. storočí a v prvej polovici 20. storočia	247
Záver	250
9. Vývoj starostlivosti, výchovy a vzdelávania ľudí s postihnutím (Blanka Kudláčová)	252
9.1. Represívny prístup k ľuďom s postihnutím v gréckej a rímskej antike	253
9.2. Počiatky akceptovania a prvé prejavy starostlivosti o ľudí	

s postihnutím v židovskej kultúre, kresťanskom staroveku a stredoveku	258
9.3. Počiatky špeciálno-pedagogickej teórie a praxe v renesancii a humanizme	263
9.4. Rozvoj špeciálno-pedagogickej teórie a počiatky inštitucionalizácie špeciálno-pedagogickej starostlivosti v osvietenstve	266
9.5. Počiatky organizovanej a cielenej starostlivosti o ľudí s postihnutím a konštituovanie špeciálnej pedagogiky	268
Záver	272
10. Vývoj výchovy vo voľnom čase (Peter Lenčo)	275
10.1. Rozvoj intelektu a fyzických síl ako naplnenie voľného času v gréckej antike	277
10.2. Napĺňanie ideálu slobody myslenia a konania vo voľnom čase v antickom Ríme	279
10.3. Vplyv Cirkvi a šľachtických dvorov na využívanie voľného času v stredoveku	280
10.4. Knižná verzus životná múdrosť v období humanizmu a renesancie	284
10.5. Dôraz na praktickosť v období osvietenstva a racionalizmu ...	286
10.6. Vplyv rastúcej urbanizácie na využívanie voľného času v 19. storočí a prvej polovici 20. storočia	287
Záver	290
11. Vývoj učiteľského povolania (Lucia Bokorová)	293
11.1. Antické Grécko – špecialisti na každom stupni vzdelávania ...	293
11.2. Staroveký Rím – inšpirácia gréckym modelom vzdelávania ...	298
11.3. Stredoveký učiteľ – mních, kňaz a univerzitný profesor	300
11.4. Erazmus Rotterdamský – prototyp renesančného učenca a učiteľa	303
11.5. Osvietenstvo – začiatky profesionálnej prípravy učiteľov	305
11.6. Modernizácia spoločnosti a novoveký systém vzdelávania učiteľov	306
Záver	307
Záver – charakteristika európskeho pedagogického myslenia (Blanka Kudláčová)	310
O autoroch	315